

Deportálás, tömeggyilkosság, 1941

Ilyen tömegű magyar állampolgár kitelepítését adminisztratív tévedésnek tartani képtelenség

Szakály Sándor kollégám nem említette meg hosszú vitacikkében (Magyar Nemzet, 2020. augusztus 4.), hogy amikor 2014. január 17-én az MTI-nek nyilatkozott, akkor már a kormány által frissen alapított Veritas történetkutató intézet főigazgatójaként jelentette ki, hogy az 1941-es deportálások tulajdonképpen „idegenrendészeti eljárásnak” tekinthetők. Sőt ezek nem is voltak deportálások – így Szakály –, hanem csak a külföldi állampolgárságú vagy állampolgárságukat igazolni nem tudó zsidókat toloncolták ki. Szakálynak igaz van: ő nem azt mondta, hogy a Magyarországról „kitoloncolt” zsidók lemészárlása volt „idegenrendészeti eljárás”, hanem csak azt állította, hogy amikor a halálba deportáltak közül belőlük 16 ezer zsidót, az volt „idegenrendészeti eljárás”.

Szakály most büszkén említi, hogy 2014-es egyik feljelentője, aki öt holokauszttagadással vádolta, nem járt sikerrel, bűncselekmény hiányában felmentette őt a bíróság. Azt elhallgatja, hogy beperelte Krausz Tamást, aki öt holokauszt-revizionistának nevezte. Szakály elveszítette a pert, pedig az Alkotmánybíróságig vitte az ügyet. Szakály rosszul tudja, és téved, amikor azt állítja, hogy amikor kiderült, hogy a deportáltak közül (szerinte) „sokakat” meggyilkoltak (hm, körülbelül 16 ezer Magyarországról deportált közül 15 ezer legyilkolása csak „sok”...!?!), Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter lehetővé tette a visszatérést Magyarországra. Nem tette lehetővé. A határőrizeti szervek és a KEOKH (Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hatóság) detektívjei és általában országszerte a csendőrök és rendőrök „vadásztak” a hozzánk, Magyarországra menekülni próbáló zsidókra. Akit elfogtak, általában és főleg azonnal kitoloncolták az országból, áttették őket a legközelebbi országhatáron.

Amiben nincs vita köztünk, az az, hogy a magyar hatóságok ismerték a Horthy-korszakban az idegen, a külföldi, sőt még az idegenrendészet szavakat is. Ha csak úgy általában a Magyarországra mondjuk 1939. szeptember 1. után ilyen-olyan, de mindenképpen illegális úton-módon beszökött, „beszivárgott” külföldieket akarták volna „kitoloncolni” 1941 júliusában–augusztusában, akkor a mi vitánk nem

is lenne ilyen komoly. 1941 nyarán a magyar hatóságok papíron és elvben csak a külföldi zsidóktól akartak megszabadulni. Szakály hat dokumentumot közöl az 1939. december 10. és 1943 októberé közötti időszakból, ám egyet sem a fentebb említett 1941. július–augusztusi periódusból, amelyekben (és Ormos Mária ezt hangsúlyozta annak idején) az idegenrendészet szó még véletlenül sem fordult elő. Szakály a vonatkozó szakirodalmat ismeri, legfeljebb kollégái kutatási eredményeit nem veszi figyelembe, de a témát, tehát az 1941-es körösmezői deportálás, valamint a kamenyec–poldolszkiji tömegmészárlás történetét soha nem kutatta. Ezért megbocsátható, hogy azt hiszi: azok a zsidók, akik tudták bizonyítani, hogy magyar állampolgárok, meg is kapták a magyar állampolgárságukat.

Vaskos tévedés: tömegével tudnék Szakály rendelkezésére is bocsátani olyan BM- és KÜM-dokumentumokat, amelyek azt bizonyítják, hogy a legvalószínűbb anyakönyvi kivonatokkal, a magyar hatóságok által kiállított útlevelekkel rendelkező zsidókat, akik mondjuk 1940–1942 között megpróbálták a német megszállás alá kerülni Franciaországból vagy Hollandiából visszautazni Magyarországra, egyszerűen nem engedték haza. Kérvényüket Kárpátalján is hónapokig, volt, hogy évekig nem bíralták el. És ha például bekerültek a drancyi vagy westerborki gyűjtőtáborba, az illetékes magyar hatóságok addig húzták-halasztották állampolgárságuk elismerését, amíg „végre” felkerültek az Auschwitzba induló deportáló vonatok egyikére. Kárpátalján sokszor alig egy-két órát adtak a csendőrök arra, hogy a deportálásra kijelöltek ingóságait összeszedjék, előfordult, hogy a legvalószínűbb okmányait is szétépték vagy ezekkel nem törődve magyar katonai teherautókra rakták a tulajdonosaikat.

Számos egykorú dokumentumban pusztán zsidókat említenek, célzást sem tesznek esetleg kétes állampolgárságukra. A verhovinai zsidók Ungváron 1941. július 25-én összeállított listáján tucatjával szerepelnek marha- és lókereskedők, bor- és sörárosok, terménykereskedők, szatócsok, textil- és gyümölcskereskedők, malom-, kávéház-, étterem- és hoteltulajdonosok, nyomdászok. A dokumentum a zsidókat élősködőknek, undorító alakoknak nevezi,

akik kizsákmányolják a helyi lakosokat és akadályozzák a terület fejlődését. A dokumentum készítői javasolják a zsidók üzleteinek, vállalkozásainak keresztény kézre juttatását. Ami igazán feltűnő: még csak célzást sem tesznek arra, hogy ezek a zsidók ne lennének magyar állampolgárok. Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter 1941. augusztus 9-én megtiltotta a zsidók, valamint a lengyelországi és oroszországi zsidók további deportálását.

A különbségtétel árulkodó: a BM-ben is tudták, hogy magyar állampolgárságú, magyar anyanyelvű zsidók ezreit is deportálják a kárpátaljai hatóságok. „Az a körülmény, hogy kétségtelenül magyar állampolgárokak ezrével telepitene ki az országból, megrendíti a magyar jogrendbe vetett belső és nemzetközi bizalmat” – írták a zsidó vezetők Bárdossy László miniszterelnöknek július végén. Kárpátalján, és ezt évek óta hiába írjuk le (Maj-sai Tamás, Fejes Judit, Gellért Ádám, Frojmovics Kinga témánkba vágó publikációinak figyelmes elolvasását ajánlom az érdeklődőknek), Szakály nem hajlandó tudomásul venni azt, hogy ahonnan a deportáltak mintegy kétharmada származott, volt, hogy egész járások, számos falu valamennyi zsidó lakosát deportálták. Kárpátalján nagy területeken a helyi hatóságok arra törekedtek, hogy a zsidók legalább hatvan százalékát áttegyék a határon, függetlenül attól, hogy tudták-e bizonyítani állampolgárságukat vagy sem.

Batizfalvy Nándor, a KEOKH tisztségviselője és Polgár György, a MIPI (Magyar Izraeliták Pártfogó Irodája) egyik vezetője Körösmezőn és a határon túl is járt. Batizfalvyt azért küldték ki felettesei, mert hírek érkeztek arról, hogy sok magyar állampolgárságú zsidót deportáltak. Ellenőrző munkáját a helyi polgári és katonai hatóságok is minden eszközzel akadályozni próbálták. Jelentése szerint ő visszaküldött Magyarországra mindenkit, aki valahogyan tudta magyar állampolgárságát bizonyítani, és számos súlyos beteget, vakot, kisgyerekes anyát is. Polgár becslése szerint körülbelül 18 ezer embert deportáltak, közülük mintegy hatezer volt oroszországi vagy lengyelországi zsidó, a többi mind magyar állampolgár volt.

Ahogy nem igaz az, hogy amikor Pesten megtudták, hogy a deportáltakat halomra gyilkol-

ják, a belügyminiszter lehetővé tette az egyszerűen „kitoloncoltak” visszatérését, ugyanúgy legenda, hogy a tömegmészárlás hírére állította volna le Keresztes-Fischer és/vagy Horthy Miklós személyesen a további deportálásokat. A valóságban, mint azt Bárdossy is, Keresztes-Fischer is a képviselőházban novemberben elmondta, kizárólag a német szövetséges követ-

Tömegével tudnék Szakály rendelkezésére is bocsátani olyan BM- és KÜM-dokumentumokat, amelyek azt bizonyítják, hogy a legvalószínűbb anyakönyvi kivonatokkal, a magyar hatóságok által kiállított útlevelekkel rendelkező zsidókat, akik mondjuk 1940–1942 között megpróbálták a német megszállás alá kerülni Franciaországból vagy Hollandiából visszautazni Magyarországra, egyszerűen nem engedték haza

lése miatt kellett megszüntetni a zsidók „kitelepítését”. A dátumok is árulkodók: a belügyminiszter augusztus 9-én adta ki a deportálásokat leállító utasítását, a tömegmészárlás augusztus 27–28-án zajlott.

A tények, és ezt tanult kollégám, Szakály Sándor is jól tudja, makacs dolgok. Én nem minősítettem őt, tényeket, adatokat, dokumentumokat idéztem. „Idegenrendészeti eljárásnak” nevezni körülbelül 16 ezer ember halálba deportálását nem lehet. Ilyen tömegű magyar állampolgár deportálását adminisztratív tévedésnek tartani képtelenség. Csak zsidókat deportáltak, egyetlen német vagy lengyel állampolgárságú nem zsidó sem került a deportáltak közé. Nem a külföldi állampolgároktól, hanem a zsidóktól akarták „megszabadítani” az országot, és valahol el akarták kezdeni, hát Kárpátaljára esett az antiszemita katonai és politikai vezetők választása.

A szerző történéssz